

OTRONTO FATİHİ GEDİK AHMET PAŞA

Gedik Ahmet Paşa, Fatih zamanında haşarlarıyla şöhret kazanmış olan değerli kumandanlardandı. Milliyeti ve ilk hizmetleri kesin olmamakla beraber, onun Arnavud veya Rum esiri veya devşirme olduğu ve yeniçeri ocağından yetişmiş bulunduğu rivayet edilmektedir.

1461 senesinde Fatih'in Amasra ve Candar beyliğine ve Trabzon üzerine yaptığı seferde Gedik Ahmet Paşa'yı beylerbeyi derecesinde olarak ilk defa görüyoruz. Fatih'in Trabzon seferine giderken yol üzerinde bulunan Koyunlu Hisar kalesini almaya muvaffak olmayan Rumeli beylerbeyi Şarabdar Hamza Bey'in yerine hu kaleyi zaptetmiştir.

Karaman Valili Şehzade Mustafa'nın 1471'de vefatı üzerine yerine Kastamonu sancak beyi, Cem'in tayin edilmesi üzerine, Paşa Cem'in lalası oldu. Mahmut Paşa'nın 1474'de sadrazamlıktan azli üzerine yerine sadrazam oldu. Bu vazifede iken Cenevizlilerin elinde bulunan Kefe, Menkup ve Azak kalelerini aldı. Ertesi yıl Arnavutluk'la İşkodranın zaptına memur edildiği halde gitmek istemediğinden azledilerek, Rumeli hisarına hapsedildi. Bir müddet sonra affedilen paşa, Gelibolu sancak beyi ve Kaplan-ı derya tayin olunarak muhasara edildiği halde zaptedilemeyen Zanta, Kefalonya, Ayamavra adalarını zaptetti.

Fatih'in Karadeniz ve Akdeniz'de planlı bir surette tatbik etmek islediği harekatta Gedik Paşa 1485'de hazırlıklı olarak donanma ile hareket edip Napoli krallığının güney İtalya'daki Polya sahilinde bulunan Otronto kalesini muhasara ve zaptetti.

Fatih'in ölümü, Cem'le Bayezid arasında saltanat mücadelesinin haşlaması üzerine Gedik Ahmet Paşa Otronto'dan geri çağırılmıştı. Ahmet Paşa Anadolu'ya ayak bastığında Bayezid, Cem üzerine hareket edildiği için kendisi orduya Yenişehir'de katılmıştı.

Bayezid Ahmet Paşa'yı görünce memnun oldu ve kendisini serdarlığa atadı. Fakat Paşa, daha önceki sözünü unutmamıştı. Kılıcını beline kuşanmamış, atının kenarına asmıştı. Gedik Ahmet Paşa'nın bu şekilde davranması yıllar öncesine dayanıyordu.

Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan'la yapılan Otlukbeli savaşı sırasında, Falih muharebeden önce askerin teftiş edilmesini paşaya emretmişti. Gedik Ahmet Paşa, o zamanlar şehzade bulunan Bayezid'in kıtası önüne gelince, askerlerinin ihtiyatsızlığından dolayı kendisine ihtarda bulundu, Sultan Bayezid bu ihtardan gücenerek:

- "Paşa, pekçe katı söylersin.. Ama unutma ki bir gün saltanat nöbeti bana da gelebilir. Bu tedbirsizce sözlerinde nâdim (pişman) olacaksın."

Dikbaşlılığı ile Fatihe bile kafa tutan Gedik Ahmet Paşa şu cevabı vermiştir:

“Babanın başı üzerine yemin ederim ki, eğer bir gün padişah olursan kılıcımı senin hizmetinde kullanmavacağım.”

İkinci Bayezid, Ahmet Paşa'nın bu halini görünce, o da yıllar önce aralarında geçen sözü hatırladı, gülerek cevabı verdi:

- “Paşa hafızan kuvvetli imiş. Çok eskiyi hatırlamak doğru değildir. Gençliğimde yaptığım kusuru artık unut ve kılıcını beline kuşan. Babama yaptığın gibi bana da hizmette kusur etme. Düşmanlarımıza karşı yine eskisi gibi kahramanlıklar göster.”

Gedik Ahmet Paşa, kalben Cem'e taraftar bulunuyorsa da, onun bu partiyi kazanamayacağını sezdiğinden Beyazid'in tarafını tutmayı hem kendi ve hem de devletin çıkarı bakımından uygun bulmuştu. Paşa evvelce Cem'in lalası bulunması sebebiyle Cem tarafından kendi lehine bir ümit uyanmasına rağmen, Bayezid'e sadık kalarak Cem'in Memluk Sultanlığına ilticasına mani olamamıştı.

Gedik Paşa'nın Cem Sultan'ı yakalamaması veya yakalayamaması onun hakkında evvelce lalası olması sebebiyle Cem taraftarı olup kasten Cem'in kaçmasını temin eylediği hakkında Bayezid'i şüpheye düşürmüşlerdir. Aslında Bayezid, paşayı seviyordu. En büyük düşmanı ve siyasi rakibi ise ikinci vezir Hamzabeyzâde Mustafa Paşa idi. Kendisi Padişah'a Cem Sultan'ın onun göz yumması sayesinde Suriye'ye kaçabileceğini telkin etmişti. Bunun üzerine Bayezid Konya Ereğlisinde bulunduğu sırada Gedik Ahmet Paşa'yı İstanbul'a çağırarak Hersekzâde Ahmet Paşa'nın kefaletiyle atfetmiştir.

Bu sırada Karamanoğlu Kasım Bey fırsattan istifade ederek aşiret kuvvetleriyle İçel taraflarına gelip Konya Valisi Şehzade Abdullah'ı kaçırmış ve şehri muhasara etmiştir. Bu durum üzerine Gedik Paşa Kasım Bey üzerine memur oldu. Fakat hasımı Mustafa Paşa'yı katli ettirmedikçe gitmedi. Gedik Ahmet Paşa'nın hıyanetinden endişe eden, kin ve nefreti büsbütün artan Bayezid, onu gönderirken rehin olarak oğlunu saraya aldırılmıştı. Kasım Bey, Ahmet Paşa'nın gelmekte olduğunu haber alınca kaçtı. Gedik Ahmet İçel taraflarını geri aldıktan başka varsak Türkmenlerini de yola getirdi. Kasım Bey, faaliyetten vazgeçmedi. Kahire'de bulunan Cem'e mektuplar yazarak ekseriyetin kendisine taraftar olduklarını bildirerek onu Anadolu'ya davet ettiği gibi Gedik Ahmet Paşa'yı da kendisine taraftar göstermişti. Bu davet üzerine Cem geldi, Gedik Paşa'nın maiyetindeki ümera ve askerden bazıları Cem tarafına geçtiler, Bu hal Gedik Ahmet hakkında şüpheyi daha da artırdı.

Cem'in Rodos'a sığınmasından sonra Bayezid, Gedik Ahmet Paşa'dan kurtulmak istedi Tuttuğunu koparan, zaferden zafere koşmuş olan orduda, bilhassa yeniçeriler arasında sevilen, ünlü bir vezirin katli kolay değildi Asker onun hayranı idi Bunun için Bayezid, Cem hadisesinden sonra 14 Kasım 1482'de vezirler ve maiyetiyle Edirne'ye gitti. Ramazan ayı ve

üç gün bayram bittikten sonra 18 Aralık 1482'de Pazartesi gecesi Edirne'deki vezirlere hil'atler giydirilirken ağır sözlerle iham ettiği Gedik Ahmet Paşa'ya ölüm alameti olarak siyah kefenden kaftan giydirildi Aynı anda Padişahın saray dilsizlerine verdiği işaret üzerine Türk vatanına ve Bayezid'in şahsına büyük hizmetlerde bulunmuş ve Kızıl Elma'ya kadar uzanmış olan bu paşa, arkasından hançerlerle vurulup yere yıkıldı ve aynı zamanda boğazına yağlı kemend geçirilerek boğuldu.

Sultan Bayezid, aynı zamanda Ahmet Paşa'nın kayın pederi olan Sadrazam İshak Paşa'yı da azledip Selanik'e sürdü. Yerine Davud Paşa'yı tayin etti. Gedik Ahmet Paşa'nın yeniçeriler üzerinde büyük nüfuzu vardı. Kendisinin idamı duyulur duyulmaz, Edirne'de bulunan yeniçeriler isyan ederek şehrin subaşısını öldürdülerse de isyan çabuk bastırıldı.

Muammer Yılmaz, Otronto Fatih Gedik Ahmet Paşa, Türk Dünyası Tarih Dergisi, Mayıs 1991, sayı53, s.57-58.

www.tarihgeglencesi.com